

MEFLUÇ

[Kendine hoşça bir bak; sen evrenin özü
ve varlıkların gözbebeğisin.]

Şeyh Galip

Okula başlayacağı ilk gündü.

Öğretmenini, sınıfını, yeni ortamı ve tanışacağı arkadaşlarını merak ediyordu.

'Acaba okulda da çevredeki çocukların bana bakışları ve davranışları gibi yine yargılanacak mıyım? Yadırganacak mıyım? Küçümsenecek ve yine acınacak mıyım?' diye düşünüyordu.

Okul, görkemli bir törenle açılıyordu. Birinci sınıfa yeni başlayanların adı, soyadı okunuyor; sınıf öğretmenine verilip sınıflara alınıyordu. Ailelerinden ilk kez koptukları için birinci sınıfa yeni başlayanların kimi ağlıyor, kimi korkuyor, kimi heyecan ve merakla çevreyi, yeni arkadaşlarını ve kalabalığı süzüyordu.

Meray, kültürlü bir ailenin çocuğuydu. Daha ilk günü, Öğretmenini ve sınıf arkadaşlarını çok sevmişti. Öteki çocuklar gibi korkmamış ve ağlamamıştı. İlk önce Öğretmeniyle, sonra sıra arkadaşıyla, sonra sınıftaki arkadaşlarıyla tanışmıştı. Öğretmeni, çok sevecendi. Her sabah öğrencilerin adlarını okuyup yoklama yapıyor, adı okunan öğrenci, ayağa kalkıp; *'buradayım, öğretmenim,'* diyordu.

Sınıfta en arkada özel bir sandalye gibi yapılmış tekerlekli arabadaki Kader'in adı okunduğunda ayağa kalkmıyor; *'buradayım öğretmenim,'* demiyordu. Beden diline bakılırsa; onun burada bulunmaktan hoşnut olmadığı anlaşılıyordu. Bazı arkadaşları, ona bakarak fısıldayıp gülüyor ve ona; *'mefluç'* diyordu. Kimileri acıyor, kimileri bir anlamla bakıp ondan uzaklaşmayı yeğliyordu.

Meray, tüm bu olup bitenlere anlam veremiyordu. Öğretmen, tekerlekli sandalyede oturan arkadaşının adını *'Kader'* diye anarken arkadaşlarının ona; *'mefluç'* demesi ne demektir? Sınıftaki arkadaşları, Kader'e bakıp niçin gülüyordu? Kimileri, ondan niçin uzaklaşmayı yeğliyordu? O, sınıfta bulunmaktan niçin mutlu değildi? Tüm bu sorular, Meray'ın beyin zarına saplanmış bir kıymıktı ve kıymık onu rahatsız ediyordu.

Kader, teneffüslerde diğer çocuklar gibi koşup oynayamaz, okulun bahçesine çıkamazdı.

Yanına yaklaşanları sevmezdi, içine kapanıktı.

Bir hafta sonra Meray, bir teneffüs anında bütün arkadaşları okulun bahçesindeyken Kader'le tanışmak için yanına gitmiş, sevecen bir tavırla;

“Merhaba Kader kardeş!” demişti.

O, cevap vermemişti. Meray'a bir tuhaf bakarak;

“Çekil, git buradan!” demişti. **“Benimle alay etmeye geldin, değil mi?”** diye çıkışmıştı.

“Hayır!” demişti, Meray. Tatlı bir dil ve sevecen bir yürekle; **“Sen, çok hoş bir arkadaşımızsın! Seninle tanışmak ve yalnızlığımı gidermek için arkadaş olmak istiyorum! Beni arkadaşlığa kabul eder misin?”** diye sormuştu.

Bütün çevre, ona *'mefluç'* deyip alaylı bakışlarıyla küçümserken ve sınıf arkadaşları ona gülüp alayla bakarken; Meray'ın davranışlarına bir anlam verememişti. Meray'ın sıcak ve içten davranışından şüphelenmesi bundandı. Meray;

“Seninle tanışmak istiyorum. Niçin alay edeyim?” Demiş ve içtenliğini kanıtlamak istemişti.

Kader, kendine; *'mefluç'* desin, demesin bütün insanlara küsmüştü. Yaşamdan keyif almıyordu. Toplumdan uzak yaşamak istiyordu. Onun isteklerinden birini yerine getirmek için babası, ona bir köpek yavrusu almıştı. Kader, onunla oynuyor, zamanını onunla geçiriyordu. Köpeğinin adı Tom'du. Tom onu, o da Tom'u çok seviyordu. Birbirinin dilinden iyi anlıyorlardı.

Kader, kendisine sıcaklık ve yakınlık gösteren Meray'ın da diğer çocuklar gibi kendisiyle alay edeceğini ve küçümseneceğini sanıp itmiş:

“Git, diyorum, sana!” demişti. **“Hiçbirinizle tanışmak istemiyorum. Sadece buradan gitmeni istiyorum!”** demiş ve Meray'ı yanından kovmuştu.

Kader'in sınıfta olmadığı bir gün; onunla alay eden arkadaşlarını Öğretmenleri uyarılmış, onun da kendileri gibi bir insan olduğunu, sevmeye, sevmeye, dostluğa, arkadaşlığa gereksinimi olduğunu anlatıp ona yapılanların yanlışlığını anlatmıştı.

“Kader arkadaşımızın engelli oluşu kendi elinde değildir, çocuklar!” demişti. **“Hepimiz, Kader gibi bedensel engelli olmaya adayız! Nerede bir trafik kazası geçireceğimiz, nerede bir merdivenden, bir asansör aralığından, apartman boşluğundan veya bir ağaçtan düşeceğimiz, hangi hastalığa yakalanıp engelli duruma geleceğimizi bilemeyiz.”** deyip Kader'e yaşama sevinci vermelerini salık vermişti.

O günden sonra Meray'ın beyni, Öğretmenine sormadığı *'Mefluç ve bedensel engelli olmak'* sözcükleri üzerine yoğunlaşmıştı.

Meray; Kader'in ayaklarını kullanıp diğer çocuklar gibi yürüyememesinden ve hoplayıp zıplayamayışından; *'Demek ki böylelerine mefluç ve bedensel engelli'* diyorlar diye geçirmişti. Bunu, kafasına koymuş ve eve gidince bu sözcüklerinin anlamlarını anne ve babasına sormuştu. Onlar, bir ağız etmişçesine Meray'ın sorusuna yanıt vermemişler ve başka bir konuyla işi geçiştirmişlerdi.

Günler geçmiş, artık okula iyice alışmışlardı.

Kader'in okul ortamını sevmediği yüzündeki öyküden anlaşılıyordu. Herkes koşa oynaya zıplaya okula gelirken Kader, kimi kez birinin yardımı ve tekerlekli arabasıyla, kimi kez babasının sırtında geliyordu. Bu durumdan etkilendiği ve öğrenciler içinde ezildiği belliydi. Kader'e acımtırak bakıldığı, küçümsenip alay edildiği için kimseyle konuşmak istemiyordu. İnsanların bulunduğu ortamdan uzaklaşıyordu. Okulun bir an önce bitmesini ve eve dönmeyi; köpeğiyle yaşamak istemesi, yalnızlığını onunla gidermesi onun büyük özlemiydi. Köpeğinin, ona karşı ilgisi çok hoşuna gidiyordu. Onun kimseyle ilgi kurmayı, karamsarlığı, insanlardan kaçışı Meray'ın içini sızlatıyor, Kader'le sıkı fıkı bir arkadaşlık kurup onu, bu düşüncelerinden kurtarmak istiyordu. Bir gün öğretmenine gidip;

“Kader'le arkadaş olmama izin verir misiniz, öğretmenim?” demişti. **“Onun, bu sınıfta hiç arkadaşı yok! Tek başına kalsın istemiyorum.”** deyişinden Öğretmeni, çok mutlu olmuştu.

Meray'ın bu özverisi ve sıcak davranışına hayran kalan arkadaşları, öğretmenlerinin uyarılarıyla bundan sonra Kader'le alay etmeyi bırakmış, ona insanca davranmaya başlamışlardı.

Arkadaşlıkları ilerledikçe Meray ve sınıf Öğretmeni, Kader'in yaşamında bir dönüm noktası olmuştu. Onun insanlara ve yaşama bakışını değiştirmişlerdi. Yaşama sarılmasına büyük katkıları olmuştu. Bu noktadan sonra Kader'in, arkadaşlarına ve derslerine ilgisi artmış, sınıfın en başarılı öğrencisi olmuştu.

Çevresi bilinçsiz olduğu için onun adını söylememiş; *'mefluç'* sözcüğüyle özdeş hale getirip bu sevimsiz sözcükle seslenmişlerdi.

Psikologlar; *“Belden aşağısının tutmaması bir eksiklik değildir,”* demişler, Kader'e psikolojik destek vermişlerdi. Kader'se öyle düşünmemişti. Kendisinin öbür çocuklardan ayrı bir şey olduğunu, bedensel engellilere pek az rastlandığını görmüş ve yaşama küsmüştü. Engelsiz arkadaşları gibi yürüyemediği, koşup oynayamadığı için duygulanıp kendi haline ağladığı zamanlar olmuştu. Toplum, bilinçli olmadığı için ona kimi acımtırak bakmış, kimi aşağılık görüp alayla; *'mefluç'* deyip geçmişti.

Meray ve Öğretmeni, onun en büyük desteği ve moral kaynağı olmuştu. Ailecek tanışmışlar zaman zaman birbirini evlerine gidip gelmişlerdi. Bu destekle Kader, tamamen derslerine yoğunlaşmış ve onu ayrı bir yaratık gibi görenleri başarısıyla şaşırtmış, herkesi geride bırakmıştı.

Kader'in Meray'la arkadaşlığı liseyi bitirinceye kadar sürmüştü.

Liseyi bitirdikleri gün gelmiş, bitiş töreninde okul Müdürü, onu alkışlamış ve okul birinciliği belgesini verirken:

“Aranızda bir arkadaşınız var ki; onu övmeden edemeyeceğim.” demişti. **“Bu arkadaşınız, üstün başarılarıyla okulumuzun adını ülke çapında duyuran bir yıldız olmuştur. O, bizim övünç kaynağımızdır...”** dedikten sonra; Öğretmenleri bir bir Kader'i kutlamış, bütün öğrenciler; *'Kader Kader'* diye tempoyla alkış tutmuşlardı.

Kader, onlara gür sesiyle;

“Hayır!” demişti. **“Kader demeyin!”** Bir anlamla törendeki bütün yüzleri dikkatle süzüp; **“Mefluç deyin!”** demişti. **“Eskiden dediğiniz gibi yine Mefluç deyin!”**

Kader, bu sözleriyle; kendini küçümseyip yok sayanlara çok anlamlı bir yanıt vermek istemişti. O an, onunla alay eden bütün öğrenciler, utançla başlarını yere eğmişti.

Okul Müdüründen birkaç tümcecik söz istemiş ve dileği yerine getirilmişti:

“Sayın Müdürüm, değerli Öğretmenlerim, kıymetli veliler, sevgili arkadaşlarım!” diyerek sözlerine başlamış, ardından; **“Toplumumuzun düşüncesinde engelli olmak; beceriksiz ve yardıma gereksinimi olan, eksik ve niteliksiz gibi sıfatlarla özdeş bir anlam taşımaktadır. Şurası bilinmelidir ki; bugün, engelsiz herkes, yarın engelli olmaya adaydır. Engelli bir insan olmakla doktor, mühendis, avukat, öğretmen, anne, baba, sevgili, eş, dost gibi toplumsal bir rol ya da üne sahip olamaz olgusunu beyinlerden silmek gerekir. Bugün; bizim önümüze konulan her şey, bireysel kimliğimizin engelli oluşu ile sınırlandırılmıştır. Engellileri engelli yapan bedenleri değil, ‘engelliliğin’ yanlış tanımlanışı ve toplumun onlara olumsuz bakış açısı ve yaşama koşullarının engellilere göre düzenlenmemesidir.**

Engellilere olanak sağlanmalıdır. Engelliler hakkında zihinlere yerleşmiş önyargıları kaldırıp insan olmanın gücüyle insanlara ezberletilen tabular yıkılmalıdır. *‘Farklı olmak demek, insan olmak demektir’* düşüncesi; her birimizi büyütür, güçlendirir ve yanlış tanımlardan kurtararak tek bir yürek yapar.

Yıllar önce ilkokula başlarken toplumun psikolojik baskısıyla yaşama küsmüştüm. Herkes, bana; *‘mefluç’* diyordu. Bu bakış, beni topluma küstürüyor, insanlardan soyutluyordu. Toplum, daha ilk basamakta engelliler adına ne yapıp yapamayacaklarına karar verir hale gelmişti. Engelsiz insanlar; sevgi, aşk ve ümit atlasına nice bahar nakışları dokurken benim dünyam kararıyordu. Önümdeki motiflerin rengi soluyor, ibrişimler eskiyordu. Bu tablo, ruhuma bir çöl sessizliği, içime bir sahra yakıcılığı aşıyordu. Yanıp kavruluyordum. Bu psikoloji içinde; kendine küstürülmüş inanç, engeli yenme kararlılığı, metafizik gerilim, yaşama sevinci, her şeyin özünü kavrama ve bulma aşkı içimde yok olup gidiyordu. Dünyam korlaşıyor, ruhum alevler içinde yanıyordu. Engelsiz insanların bana karşı olumsuz bakışıyla; kin, tiksinti ve düşmanlık yalınlarına bürünüp ümitsizlik kaosunda zincire vurulmuş tutsaklar gibi kuytu köşelere çekiliyor; ağlıyor ve inliyordum. İçimdeki sessiz inlemelerim gökleri tuttuğu bir anda ve acılı feryatlarımın arşa yükseldiği bir zamanda birden karşımda güzel bir yüreğin yumuşak ve sevecen; *‘Yaşama sarıl! Beyninle ve yüreğinle her şeyi başar!’* diye haykıran bal tatlısı sesini duydum. O ses; elimden tutup içimdeki ateşi söndürmek istiyordu. Onun, yüreğinden doğup dudaklarında anlam bulan yaşam iksiri bağırımın yanan koruna su olmuş, ateşimi söndürmüş ve baharımı hazırlamıştı. Bana; *‘Sevgi sırlarının kaynağı sendedir.’* Diyordu. *‘Yiğitlik ışığının madeni sendedir. Kendine hoşça bir bak; sen evrenin özüsün, varlıkların gözüdür. Ümitsizlik vadisine düşüp bir hiç olarak yok olma! Ayakların tutmazsa sapasağlam bir yüreğin, her şeyi kavrayan bir beynin var ya; onlar sana yeter. Yerde, gökte ve her ikisinin arasında bu ikisinden daha değerli ne var? Gönül Tanrı’nın evidir, asla yıkılmamalıdır. Gönül yıkanlar, kalp kıranlar Tanrı’nın düşmanıdır. Mekke’deki Kâbe, Azeroğlu Halil’in yaptığı ve maddesi taş olan bir binadır. Gerçek Kâbe insanın yüreğidir. Yürekse Tanrı’nın binası ve taht kurduğu yerdir. Sende daha nice gizli ruh halleri vardır. Kendine hoşça bir bak; sen evrenin özüsün, varlıkların gözüdür.’* Diyordu. Öğretmenimin de katkılarıyla çeşitli yerlerden yüzüme bahar çiçekleri gülümsemeyedurmuştu. O yürek, benim küçük dünyamı büyütmüş, fidanlarımı firuzeleştirmeye, budaklarımı yeşertmeye başlamıştı. Gerek ruhsal dünyamda, gerekse sosyal yaşamımda eski kaos dönemlerimin senfonisi duymaz olmuştum. Bana gülümseyen her yüz, benim için yeni bir dirilişti. O günden sonra geçmiş ve gelecek arasında köprü kurdum ve içimdeki ışığı geleceğe taşıyan bir iklim ördüm. Bir zamanlar kor gibi yanan dünyam, arkadaşlarımın, öğretmenlerimin ve çevrenin değiştirdiği bakış açısıyla daha da kızarmıştı. Bu kızarış ateş değil, gül ve şafak vaktiydi.

Bahar mevsimi yaşıyordum. Bahar, ruhsal dünyamın değişen toprağına; çiçek dolu bir bahçe getirdi. Ve bu sıcak yüzler, bana başarımın yollarını açtı.

Bizlere toplum tarafından; *'Ancak kendi sınırları içinde yaşamlarını sürdürebilir,'* kararı verilmişken; başta ilkokuldan beri bana desteğini esirgemeyen Meray arkadaşım ve ailesi, okul Müdürlerim ve Öğretmenlerimin desteğiyle engelli bir bireyin neler yapabileceğini işte bugün bu okul birinciliği belgesini almakla sizlere kanıtladım. Toplumumuzda engelli olmak; bir anlamda *'yok olmak'* anlamı taşıyordu. Ama ben, inancım, engeli yenme çabalarım, yüreğim, beynim ve bana verilen destekle *'yok olmak'* istemedim. Biz engelliler de sizler gibi eşit hak ve sorumluluklara sahip olmak istiyoruz. Bize acıklı bir gözle bakılmasın, önümüzdeki engeller giderilsin ve insan haklarına saygılı bir toplum oluşturulsun istiyorum. Bu anlayışa sahip bir toplumda engellilerin de eşit hak ve sorumluluklara sahip olacağına inanıyorum.

Biz engellilere engelli kimliğimizle değil, eğitimimiz, sosyal ve iş yaşamımızdaki deneyimlerimiz ve ürettiklerimizle bakılsın istiyorum. Acıma değil, özel bir duygudaşlık istiyorum. Bizlere ayrıcalıklı davranılmasın, ancak herhangi bir konuda engelli olmayan biri ile eşit koşullara sahip değilsek eşit koşullara sahip olacak pozitif ayrımcılık tanınsın, diyorum.

Engellilik kavramını ve görselliğini kullanarak, maddi ve manevi kazanç sağlayan kurum ve kuruluşların kaldırılması gerekliliğine inanıyorum. Bireyi engelli duruma düşüren her türlü fizikî nedene karşı önlem alınmalıdır, diyorum.

Kaldırımlarda engelli vatandaşların yürümesi için her türlü fizikî projeler hayata geçirilmelidir. Her yerde engelli otoparkı ve engelli tuvaleti; caddelerde, sokaklarda, okullarda, hastanelerde, ibadethanelerde tekerlekli sandalyelerin çıkabileceği eğim dereceli rampalar yapılmalı, çok katlı yapılarda asansörler yaşama gerilmelidir. Hiçbir engelli, engelli yerler nedeniyle hareket güçlüğü çektiğinde, karga tulumla taşınmasını istememektedir.

Engelli bireyler, tıpkı engelsizler gibi tıbbî bir sakınca bulunmadığında; evlenip çocuk sahibi olabilme mutluluğunu tadabilmeli, her anne-baba gibi çocuk yetiştirebilme olanakları sağlanmalıdır, diyorum. Toplum, engellileri; yarım, güçsüz, yeteneksiz ve geri zekâlı sınıfa koyan düşüncüyü kınmalı ve kaldırmalıdır. Engellilere olanak tanınırsa her şeyi başarabilirler. Hiçbir engelli, *'aciz ve yardıma muhtaç kategorisinde'* algılanmak istemez.

Engelliliği yaratan engelliler değil, istencimiz dışındaki güç ve koşullardır. Bu koşulları yaratansa engellileri bu gruba sokan engelli düşünce sistemidir. Yaşıtımız olan diğer bireylerle birlikte eşit hak ve sorumluluklara sahip olarak okumak istiyoruz. Devlet ve toplum tarafından soyutlanmak istemiyoruz. *'Engelli imajı'*, olumsuz birçok sıfatla anılmaktan kurtarılmalıdır.

Saygıdeğer öğretmenlerim, sevgili arkadaşlarım! Engel; insanda eksiklik değil, o insanın yaşamını eksiltmeye yönelik düşünce yapısında ve engel düşüncelerde anlamını bulur. Bugün, okul birincisi olarak karşınıza çıkarıldım. Önümüzdeki engeller kaldırılırsa daha nice başarılarla karşınızda olmak, hatta ülke dışındaki başarılarla imza atmak en büyük idealimdir. Kaldı ki engelli doğmak, sonradan engelli duruma düşmek bizim elimizde değildir. Engellik, bizim irademizin dışında gelişen bir gerçektir.

Yaratıcı'nın ölçütlerine ve değer verdiklerine biz yürekten saygı duyar ve önünde yüzümüzü toprağına süreriz. O'nun, insanları yaratışı, onlara karşı davranışı ve bakışı çok değişiktir. O, hem insanı bir mihrap gibi herkesin önüne kor, hem de denemek için kör, sağır, dilsiz ve benim gibi ayakları tutmaz eder. Ayaklarımın tutmaması elimden alınmış ama bunun karşılığında bana üstün bir zekâ ve akli kullanma yeteneği verilmiştir. Önemli olan, O'nun ruhumuza fısıldadığı sesleri ve sırları duymak ve insan olma onur ve bilinciyle yaşama ve tüm yaratılmışı hoşça bakmaktır. Çünkü aslolan insanın beden yapısı değil; özüdür. Çünkü insan, gördüğümüz bu koskoca evrenin özü ve özetidir. Bu dünyada bizi, böyle engelli Yaratıcı Güç, dilerse öbür dünyada kendi güzelliklerini seyr ile onurlandırır. Organları engelli olsa da hiçbir insan, kör, sağır, dilsiz, elsiz ve ayaksız değildir. İnsanı; kör, sağır, dilsiz ve engelli kılan; yaşamı

daraltıp kısırlaştıran düşünce ve bakışların kuyruğuna takılmaktır.” diyerek sözlerini bitirirken herkes, onun bu derin düşüncelerine, edebî ve felsefî konuşmasına, okuldaki üstün başarısına imrenmiş ve alkış tufanıyla kutlamıştı. Asıl engelliliğin ne demek olduğunu o gün, bir engellinin dilinden öğrenmiş ve hayata karşı bakışları değişmişti.